

34, Sch. Çat. Br. 14, 9, 4, 14. Jāṇ. 1, 303.

1. दन् नुर in Verbindung mit पति in der alten Redensart पतिर्दन्ः मृकः स राय एषति पतिर्दन् RV. 1, 149, 1. उतो नो अस्व पूर्यः पतिर्दन् 183, 4. स इहामं तुवीरवं पतिर्दन् कृतं त्रिशीर्षाणं दमन्यत् 10, 99, 6. उमा रूनी न केशिना पतिर्दन् 103, 2. Die Comm. erklären die Form als partic. von दा, also = ददत्, was in mehreren Stellen ganz unzulässig ist. Wir halten पतिर्दन् für eine Zerlegung und Umstellung der Bestandtheile von द-पति, worauf auch der Umstand hinweist, dass jenes nur am Ende eines Pāda unter dem Einfluss des Metrums sich vorfindet. न् ist im Auslaut an die Stelle von म् getreten wie auch bei anderen auf म् anslautenden Wurzeln. Vgl. दपति.

2. दन्. Diese Wurzel glauben wir für zwei Veda-Stellen aufstellen zu müssen; auch meinen wir, dass das desid. दीदासते, welches P. 3, 1, 6 auf दान् zurückgeführt wird, sich eben so aus दन् habe entwickeln können wie मोमासते aus मन्, wofür a. a. O. gleichfalls मान् angenommen wird. Dem desid. wird von der Siddh. K. und Vop. 8, 103 die Bedeutung अर्जव gerade sein und gerade machen zugetheilt. Die intrans. Bedeutung giebt in der folgenden Stelle auch beim simpl. einen genügenden Sinn: ऊर्धा यच्छ्रेणिं शिशुर्दन्मन् स्थिरं शैवधं सूत माता wenn das Kind (oder falls शिशु hier so v. a. शिष्म wäre: das Glied) wie eine senkrechte Linie d. i. gerade in die Höhe sich aufrichtet RV. 10, 61, 20. In der zweiten Stelle wäre die trans. Bed. corrigere, zurechtbringen, zurechtweisen anzunehmen: दन्तो विशं रुद्र मृधवाचः RV. 1, 174, 2. Nach Śā. = अदमयः oder अमदः, nach Nir. 6, 31 als nomen = दानमनसः.

दनायुस् 1) f. N. pr. neben दनु unter den Töchtern Daksha's, welche Kaçjapa zufallen: nom. °युः MBh. 1, 2520. दनायुषः पुनः पुत्राश्चत्वारो ऽमुर्पुंगवाः । वितरो बलवीरौ च वृत्रश्चैव महासुरः ॥ 2541. — 2) दनायु म. (!) N. pr. des angeblichen Vaters (!) der Dānava: तं दनुश्च दनायुश्च मातेव च पितेव च परिजगृह्णतुस्तस्मादानव इत्याहुः Çat. Br. 1, 6, 3, 9. — Vgl. दनु. दनीधर्मं adj. vom intens. von धंस P. 2, 4, 74, Sch.

दनु 1) f. parox. N. pr. der angeblichen Mutter der Dānava Trik. 1, 1, 7. Çat. Br. 1, 6, 3, 9 (s. u. दनायु). einer der Töchter Daksha's, welche Kaçjapa zur Ehe gegeben werden; die Zahl der Kinder aus dieser Ehe (der Dānava) wird verschieden angegeben. MBh. 1, 2520. 2529. Hariv. 169. 195. fgg. 11321. 11552. 12447. 12462. fg. R. 3, 20, 12. 17. Varāh. Bh. S. 47, 57. VP. 122. Bhāg. P. 6, 6, 25. 29. fgg. — 2) m. N. pr. eines Sohnes der Çri, der auch Dānava genannt wird; er war ursprünglich von unvergleichlicher Schönheit, wurde aber von Indra, den er beleidigt hatte, in ein missgestaltetes Ungethüm (s. कबन्ध) verwandelt. R. 3, 73, 24. fgg. 4, 3, 14.

दनुज (दनु + ङ) m. ein Sohn der Danu, ein Dānava AK. 1, 1, 4, 7. H. 238. Bhāg. P. 6, 9, 39.

दनुजहिष् (द + हिष्) m. ein Feind der Dānava, ein Gott H. 89, Sch. Çandrar. im ÇKDr.

दनुजारि (दनुज + अरि) m. dass. Wils.

दनुष (?) m. ein Rākshasa H. c. 36. — Vgl. दनु 2.

दनुसेव (दनु + से) m. = दनुज Mār. P. 21, 79.

दनुमूनु (दनु + मूनु) m. dass. Ġaṭādh. im ÇKDr.

दन् m. Zahn. Nach P. 6, 1, 63 und Vop. 3, 39 bloss in den schwachen obliquen casus, welche den Nasal des Stammes unterdrücken (also nicht im acc. sg. und du., in welchen casus übrigens die Stämme दत्त् und दत्त zusammenfallen würden), im Gebrauch; der Ton auf der Casusendung. Der nom. sg. könnte viell. in der folg. Stelle gesucht werden: अग्निर्दन् नाम धायि दन्पस्तमः सं यो वनी युवते भस्मना दत्ता RV. 10, 115, 2. — य-र्दुन सारमेय दत्तः पिशङ्ग यच्छसे 7, 53, 2. 10, 68, 6. द्विर्वनीनि बप्सति 8, 43, 3. सं ते कृन्मि दत्ता दत्तः AV. 6, 56, 3. 5, 23, 3. 29, 4. 11, 2, 6. VS. 25, 1. Çat. Br. 1, 7, 4, 7. 16. 3, 5, 4, 24. Āçv. Grh. 4, 3. Bhāg. P. 3, 13, 39. 40. 4, 3, 21, 7, 4. Häufig am Ende eines adj. comp. (die Fälle P. 5, 4, 141—145 aufgezählt, aber nicht erschöpfend) und hier auch in den starken casus; f. दती. मृगान् शुक्लादतः Bhāg. P. 9, 20, 28. चारुदती R. 3, 67, 24. सुदती MBh. 1, 3891 u. s. w. शतदन् hundertzählig (von einem Kamme) AV. 14, 2, 68; vgl. अदत्, उभयतो, उभया, एकतो, क्रिविदत्, श्याव u. s. w. Die gangbare Ableitung von अद् essen will uns nicht zusagen; eher von दंप्.

दत्त UNĀDIS. 3, 86. 1) m. a) Zahn (auch von der Pfeilspitze) AK. 2, 6, 2, 42. 3, 4, 32. Trik. 2, 6, 29. 3, 3, 160. H. 384. an. 2, 171. MED. L. 23. सुपर्ण वंस्ते मृगो अस्या दत्तः RV. 6, 73, 11. 4, 6, 8. मृगस्य दत्तोः AV. 4, 3, 6. 5, 18, 8. 9, 7, 3. 11, 3, 37. Çat. Br. 1, 6, 3, 29. 3, 5, 4, 24. LĀTJ. 3, 3, 21. 9, 2, 19. Suçr. 2, 127, 12. 20. दत्तैर्नीत्पाटयेन्नवान् M. 4, 69. धष्टा च दत्तावली BHART. 3, 74. स्थानधष्टा न शोभते दत्ताः Hit. I, 94. गलितनखदत्त 10, 22. दत्ताश्च मे कामलाः 13, 9. दत्तैर्दत्तानुपस्पृशन् Hip. 3, 20. दत्तान्पीडयित्वा PRAB. 23, 2. मालदयदत्तमुकुल ÇAK. 176. n. दत्तानि R. 6, 82, 28. Am Ende eines adj. comp. f. द्या und ई P. 4, 1, 55. द्या KATHAS. 21, 29. KĀURAP. 16. ई MBh. 9, 2649. Mār. 159, 7. VARĀH. BRH. S. 60, 3. GHAT. 2. Insbes. die beiden Fangzähne des Elephanten, Elfenbein H. 1224. MED. तस्य वक्त्राडभौ दत्तावुज्जहार R. 5, 3, 18. ÇAK. 32. दत्तकोशाः RAGH. 5, 72. प्रुद्धदत्तसन्नमनी MBh. 2, 1836. 9, 842. HARIV. 12705. R. 4, 50, 32. AK. 2, 10, 29. — b) Berggipfel Trik. 2, 3, 2. 3, 3, 160. Bergabhang, = सानु H. an. = अन्निकटक MED. Hār. 169. — Die Bed. an arbour bei Wils. beruht auf dem Missverständniss von कुञ्ज in MED. — 2) f. ई Croton polyandrum Roxb. oder Croton Tigilium Lin. (vgl. दत्तमूलिका, दत्तिनी), die Pflanze, welche das bekannte scharfe Öl liefert. Trik. 3, 3, 160. H. an. MED. RATNAM. 34. Suçr. 1, 139, 18. 144, 16. 164, 19. 168, 12. 2, 25, 12. 174, 12. VARĀH. BRH. S. 43 (34), 9. 33, 48. °वी-ञ RĀGĀN. im ÇKDr. — Vgl. अदत्ता, कुञ्जलदत्त, क्रूरदत्ता, गजदत्त, ना-ग° u. s. w.

दत्तक (von दत्त) 1) am Ende eines comp. Zahn; s. अ°, कृमि°, श्याव°. — 2) m. eine in horizontaler Richtung zahnartig hervortretende Felsspitze H. 1034. — 3) m. ein zahnartig vorspringender Pflock (vgl. नागदत्त). — 4) adj. proparox. Sorgfalt auf seine Zähne verwendend P. 5, 2, 66, Sch.

दत्तकर्षण (द + कर्ष) adj. die Zähne zusammenziehend d. i. stumpf machend; m. Citronenbaum (Citrone) Çandrar. im ÇKDr.

दत्तकार (द + 1. कार) m. ein Künstler, der in Elfenbein arbeitet, R. 2, 83, 14 (Gorr. 90, 13).

दत्तकाष्ठ (द + का°) 1) n. ein Stückchen Holz von bestimmten Bäumen, welches zum Reinigen der Zähne gekaut wird; das Reinigen der